

Oponentský posudek na bakalářskou práci Aleny Kobesové *Domov v konceptualizaci českých mluvčích (dotazníkové šetření)*

Bakalářská práce Aleny Kobesové je příspěvkem ke kognitivnělingvistickému bádání a dílčí sondou, jež může sloužit jako dílčí referenční zdroj pro výzkumy projektu EUROJOS, k jehož cílům se autorka v práci hlásí.

Metodologicky studentka vychází z výzkumů jazykového obrazu přirozeného světa, věnuje se popisu jeho výseče – v návaznosti na stat' I. Vaňkové se soustřeďuje na postižení konceptu domov. Teoretickým východiskům práce věnuje první kapitolu, v níž na základě analýzy odborné literatury české i zahraniční vymezuje základní terminologii, místo jazykového obrazu světa v jazykovědném výzkumu a jeho zdroje, pozornost věnuje rovněž projektu EUROJOS.

Ve druhé kapitole autorka shrnuje dosavadní zjištění o konceptu domov v českém jazyce (výsledky prací D. Danahera a I. Vaňkové), charakterizuje domov jako klíčové slovo české kultury a podává výsledky jeho profilace.

Empirická část přináší výsledky autorčina výzkumného šetření, které prováděla jednak u předškolních dětí (v mateřské školce) a jednak u ostatních mluvčích (tedy těch, kteří už umí psát). U dětí předškolního věku, nacházejících se ještě v předpisemném stádiu, autorka volila jako prostředek získání dat kresbu, již následně analyzovala. U ostatních mluvčích šlo o dotazník, resp. anketu.

První výzkumné šetření probíhalo mezi patnácti dětmi blíže nespecifikované školy. Autorka sumarizuje data získaná výkresy – domov děti omezovaly na to, co je doma, kde žijí, zobrazovaly osoby, zvířata, významově exponovaná byla barevnost obrázků. Následně autorka uvádí podrobnější interpretaci čtyř z nich a jako ilustrační příklad pouze přikládá další čtyři s tím, že už je není třeba interpretovat, protože na nich se motivy opakují. I přesto si myslím, že už vzhledem k malému vzorku prací autorka mohla interpretovat podrobně všech dvanáct kreseb. Ani u uvedených kreseb si autorka nevšímá všech jevů, které zjevně pro dítě jsou důležité – jednak jde o motiv zahrady, jednak o zvířata, jednak o celkové umístění domu do prostředí – proč není žádný dům pojat jako řadový? Na to by se mohla autorka pokusit odpovědět u obhajoby – vysvětlení je několik. Zároveň bych doporučil vyhnout se příliš psychologizujícím výkladům – nejde o práci z psychologie a navíc psychologická interpretace

obrázku může zavést interpretujícího k nejednoznačným závěrům (tady může jít např. o zařazení kamaráda do širšího domova). Zajímavé je srovnání – i když spíše naznačené – s výkresy několika žáků základní školy, autorka interpretuje čtyři z nich – celkový počet není jasný – autorka by jej měla sdělit u obhajoby. I když jde o zajímavé postřehy, nemohu říci, že by byly zcela přesvědčivé – právě kvůli malému vzorku vybraném pro analýzu.

Co se týče konceptualizace domova na základě dotazníků, je nutno přiznat, že autorka přináší mnoho zajímavých postřehů a závěrů, nicméně opět dochází k některým dostatkům – vzorek je z hlediska věku výrazně disproporční, závěry u některých věkových skupin jsou tím pádem neprůkazné (např. v kategorii pod osmnáct let má asi dva respondenty). Designu dotazníku se budou týkat i některé mé další dotazy. Prosim, aby autorka vysvětlila, na jakých teoretických základech dotazník sestavila, na základě čeho se rozhodla vymezit věkové skupiny tak, jak je vymezila, a jaká měla očekávání či co chtěla otázkami zjišťovat (proč volila tyto formulace).

Další mé dotazy jsou směřovány k výsledkům a jejich interpretaci. Nejsem si zcela jist, že lze učinit závěr, že muži kladou důraz na materiální aspekt – např. uvedený příklad je jednoznačně vyčerpávající odpověď na otázku „Co všechno je doma?“ – respondent mohl opravdu pochopit zadání pouze v základním významu, navíc příklad je jen jeden. Bezpečí je podle mě implikováno už v zázemí, na které respondenti upozorňují. Aspekt klidu je u mužů v přímé korelaci s odpověďmi starších osob, které žijí samy – nejde v některých případech o tytéž respondenty? Některé odpovědi mi připadají až příliš frázovité, tudíž nejsem schopen rozhodnout, co se jimi vlastně myslí – „pohoda s rodinou“ nás vede k české pohodě, pod kterou ale máme dost silně skrytu materiální stránku života, proto si nemyslím, že to výrazně odlišuje ženy od mužů v jejich odpovědích.

V práci se objevuje několik chyb – naznačeno v tištěné podobě textu.

Přes uvedené připomínky se domnívám, že práce přináší jisté výsledky a drobné postřehy, které by pro poznání jazykového obrazu světa mohly být přínosné. Práci **DOPORUČUJI** k obhajobě a navrhuji klasifikaci: (velmi dobře) – dobře – podle průběhu obhajoby.